

Wat de klokken beierden

door D. A. Cramer-Schaap

LIZET torste van school naar huis, de zware tas met boeken. Ze had Kerstvacantie gekregen.

Een koude wind joeg het stof op van de straat, dat prikte in haar ogen. „Moeder doet het nooit,” dacht ze terwijl ze tegen de wind opworstelde, „het is zoveel gemakkelijker om in stad te blijven, vooral nu met die nare distributie. „Windhoek” zal zijn naam eer aan doen, Moeder zal het bovendien veel te koud vinden om te reizen. En toch . . . hoe heerlijk zou het zijn juist nu naar buiten te gaan, naar Windhoek, verscholen in het bos! Weg uit de stad met al die gedrukte, sombere mensen . . . .”

Ze klom de stoep op, en liet de tas zo maar op de grond ploffen, omdat haar verkleumde handen niet meer in staat waren hem vast te houden.

Op haar bellen kwam Maartje open doen, ze had een vuurrode kleur van het haasten.

„Kom maar gauw binnen,” zei ze „er is een heleboel voor je te doen.” Lizet bukte zich om de tas op te rapen.

„Boodschappen?” vroeg ze, weinig enthousiast. Maar Maartje schudde haar hoofd.

„Je Moeder is onverwachts naar je Grootmoeder gegaan,” zei ze „en jullie gaan vanmiddag met je Vader naar Windhoek,” en weg was ze, de keuken weer in, want er moest nog heel wat gedaan worden.

Lizet trok haar handschoenen uit en knoopte langzaam haar mantel los. Had zij wel goed gehoord? Wat betekende dit alles.

In de huiskamer vond zij Vader.

Hij sneed onhandig te dikke boterhammen, en legde het mes neer toen zij binnenkwam.

„Zo, ben je daar,” zei hij „snijd jij maar verder. Heb je het al gehoord?”

Lizetje knikte, terwijl ze Vaders taak overnam. Dus het was toch waar.

„Grootmoeder is ziek geworden,” legde Vader uit „niet ernstig, een lichte griep, maar Sophie ligt ook ziek. Die kan nu niet voor haar zorgen, en daarom heeft Oma vanmorgen opgebeld om te vragen of Moeder komen kon. Moeder zag er erg tegen op, juist nu jullie kerstvacantie gekregen hebt, maar we wisten geen andere oplossing. Ik heb moeder naar de trein van 11.07 gebracht en nu moet jij maar voor ons zorgen.”

Lizet legde de boterhammen in het broodmandje. 't Was net of een zware last op haar schouders werd gelegd, die zij haast niet dragen kon.

„Maartje is er toch ook nog,” zei zij.

„Nee,” zei Vader „Maartje is er niet. Want vanmiddag gaan we naar Windhoek. In het kleine huisje zal het gemakkelijker voor je zijn dan hier in de stad. Maartje gaat naar huis, je weet hoe naar zij het op Windhoek vindt, bovendien is het duur door de reis. Jan en ik zullen je natuurlijk zoveel mogelijk helpen. Moeder heeft alles voor je opgeschreven, wat je mee moet nemen en over het eten en zo. Het is erg jammer dat het zo loopt,

maar je moet maar denken dat het voor Moeder het ergst is, wij blijven tenminste bij elkaar."

Lizet knikte.

„Onderweg hoopte ik dat we naar Windhoek zouden gaan," zei ze „maar niet op deze manier."

Zij voelde zich opeens groot, anders dan het kleine meisje dat straks de tas met boeken op de stoep had laten ploffen omdat haar handen zo'n pijn deden. Zij moest voor twee mannen zorgen, het hele huishouden rustte op haar.

„Ik zal gauw eten," zei zij „en dan meteen maar gaan pakken. Maar hoe moet het met koken? Heeft Moeder daar wel aan gedacht?"

„Maak je daar geen zorg over," zei Vader. „Er bestaan gelukkig nog blikken, Maartje weet precies welke mondvoorraad ze mee moet geven, in de brief staat wat je te doen hebt."

Lizet keek naar de enveloppe die naast haar bord lag, zij voelde zich als een kapitein op een schip, dat uitvaart met een belangrijke opdracht.

„Ik geloof dat ik het wel klaarspeel," zei ze dapper.

„Daar ben ik van overtuigd" zei Vader en hij knikte haar toe.

Achter elkaar liepen zij over het smalle bospaadje. Hoe anders leek het dan in den zomer! Het bevroren mos kraakte onder hun voeten en aan de dennen hingen ijspegeltjes.

„Kerstdennen" dacht Lizet.

Vader droeg de zware tas met levensmiddelen, Jan zuchtte onder een volgepropte rugzak, Lizet, die de rij sloot, moest telkens even stilstaan en de koffer neerzetten.

Hoe vaak was zij langs dit paadje gefietst, vijf minuten was het tot de straatweg, nu leek het eindeloos.

„Als we bij gindse hoge den zijn" dacht ze, „zullen we het rode dak van Windhoek zien. Ik wil pas kijken als ik er ben."

Vader bleef staan, ook hem werd de tas te machtig.

„Ik geloof dat we sneeuw krijgen!" riep hij, tegen de felle wind in, en hij wees naar de loodgrijze lucht boven de donkere dennen.

„Ook dat nog," zuchtte Lizet, en ze dacht aan alles wat er dadelijk te doen zou zijn. Jan moest zorgen dat de haard brandde, terwijl zij de bedden opmaakte zolang het nog licht was. Ik zal er een kruik in leggen, besloot zij, en Vader, Vader moet maar even zeggen bij Derksen op de boerderij dat wij er zijn, en wat melk vragen. Nu waren ze bij de den, ze keek op en zag met een glimlachje de rode pannen.

„Windhoek staat er nog!" riep zij blij tegen Jan.

Hij draaide zich om en kwam naast haar lopen.

„Dacht je dan dat er een bom op gevallen was? Dan had Derksen het ons wel geschreven."

„Malle jongen, hier zijn geen bommen, niet eens vliegtuigen" zei ze overmoedig. De koffer was op eens zo zwaar, niet meer nu het huis in zicht was. Vader was al bij de deur en zocht naar de sleutel.

„Windhoek zal, vrees ik, een ijskelder zijn," zei hij.

Toch wachtte hen nog iets van de voorbijgegane zomer achter de gesloten deur. Aan de kapstok in de hall hing Moeders Italiaanse zonnehoed en

in de hoek bij de trap stond de bonte tuinparasol. Vader haastte zich de luiken open te stoten, en toen het kille daglicht naar binnen stroomde, keken ze elkaar lichtelijk vertwijfeld aan: „Ik geloof dat we het hier nooit warm zullen krijgen” zuchtte Lizet, de damp van haar adem volgend. Maar Jan knielde al neer naast de haard.

„Fijn dat de kist nog vol hout is” zei hij, „met een paar kranten en wat anthraciet heb ik hem zo aan,” en hij ging dadelijk aan de slag.

„Wat zal ik doen?” vroeg Vader, of hij het kind was. „De tas uitpakken en de blikken in de kast zetten en dan even bij Derksen melk halen, de kan vindt u in de keukenkast,” zei Lizet net of ze het zelf zo verzon en ze 't niet allemaal in de brief gelezen had.

Wat vreemd was het, zonder Moeder op Windhoek.

„Het sneeuwt,” riep Jan, die al uit de schuur terugkwam met een volle kolenkit „grote vlokken”.

„Dat wordt een witte kerstmis,” zei Vader naar het raam lopend.

Lizet zocht aan het rekje de sleutel van de oude kussenkast, waarin Moeder een plank had ingeruimd voor 't linnengoed.

Zorgvuldig koos ze: voor ieder twee lakens, en een sloop.

Hoe anders leek het dan in den zomer!

„Gebruik alle dekens maar die in huis zijn,” zei Vader. „’t Is hier in huis, geloof ik, nog kouder dan buiten.” Boven, op het kleine slaapkamertje, waarvan de ramen dik waren bevroren boog ze zich weer over Moeders brief, die zij in de trein al bijna uit haar hoofd geleerd had :

Na aankomst : haard aanmaken,
tas uitpakken en blikken in de kast zetten,
melk halen (kan in de keukenkast),
bedden opmaken (Vader en Jan samen op de grote slaapkamer),
kraan waterleiding kelder opendraaien.

Menu : Twee blikken erwtensoep. Warmen in de platte pan. Schakelaar op 4 zetten tot de soep bijna kookt, daarna op 0 draaien.

Hoe goed had Moeder aan alles gedacht. Nu was zij bij Grootmoeder en zij zou zich zeker zorgen maken of alles wel lopen zou.

Maak je maar niet bezorgd, Moeder, Lizet denkt aan alles. Vader en Jan helpen immers. Die lakens zijn zó koud, of zouden zij vochtig zijn ? Zodra de haard brandt zal zij de ketel op de vuurplaat zetten voor de kruiken. Daar heeft Moeder niet eens aan gedacht ! Voor Moeder is het het ergste, heeft Vader gezegd. Die is bij Grootmoeder, die vaak zo brommig is, vooral als zij ziek is. „Wij blijven tenminste bij elkaar,” zei Vader. Vader had gelijk, zij zou huilen als zij nu alleen bij Grootmoeder was, vooral nu het gaat sneeuwen en ze een witte kerstmis krijgen.

Lizet is wel groot, en zij wil wel alles heel goed doen, maar Moeder kan zij toch nog niet vervangen en er zijn dingen die Moeder in haar brief niet heeft kunnen voorzien. Hoe komt het b.v. dat de heerlijke erwtensoep, twee blikken „erwtensoep met kluiif”, door Moeder zuinig bewaard voor vleesloze dagen, aanbrandt in de platte pan ?

„Jij kon het niet helpen,” zei Vader goedig, „ik denk dat je moest roeren, maar dat staat zeker niet op het blik.

Jan, die zwarte smidshanden heeft van het kachel aanmaken, trok bij de eerste hap een vies gezicht”.

„Bah !” zei hij, „waarom kon je er niet beter op passen !”

Moeder zou nu een grapje gemaakt hebben, maar bij Lizet, moe van het ongewone werk, kwamen de waterlanders.

„Het is best te eten” zei Vader „aangebrand en half niet gaar, houd je mond en eet het maar !”

Jan nam zijn lepel weer op, maar het gezellige maal was bedorven. Dien avond, in bed, kon Lizet, ondanks de kruik, toch de slaap niet vatten. Waarom was Moeder er nu niet, die zou het voor allemaal prettig maken op Windhoek ! Waarom moest Grootmoeder nu juist ziek worden en Sophie ook, niet erg, maar zo’n beetje, zij, Lizet, zou haar best op kunnen passen . . Lizet schrok, en lag opeens heel stil, op haar rug, starend naar de lichte streep tussen de gordijnen.

Als alles omgekeerd was, als zij bij Oma oppaste en Moeder hielp op Windhoek, zouden drie mensen gelukkiger zijn. Vader zou een rustige vakantie hebben, Jan zou geen lelijk eten hoeven te hebben en Moeder zou niet van Vader zijn gescheiden gedurende de feestdagen. Met kerstmis

Dien avond, in bed, kon Lizet, ondanks de kruik . . .

hoort een Moeder toch thuis. Waarom bood zij, Lizet, dan niet aan naar Grootmoeder te gaan, dan kon Moeder terugkomen.

Met een ruk gooide Lizet zich om op haar zij.

Maar dat hoefde toch niet! Niemand had er over gesproken, niemand had er aan gedacht, dan hoefde het ook niet. En Lizet sloot haar ogen en zei tegen zichzelf „nu wil ik slapen,” maar de slaap komt juist niet wanneer je hem beveelt, en ook nu bleef hij weg, en aldoor was er in haar dat stemmetje : jij moet het Vader voorstellen, jij moet het Vader morgen voorstellen, dan zullen ze alle drie een gelukkige kerstmis hebben . . . .

Toen Vader en Jan boven kwamen, lag Lizet nog wakker en ze hoorde Vader op het portaaltje zeggen : „Ze is nog zo erg jong, je moet je niet dadelijk zo boos maken,” en Jan antwoorden : „Maar wie zet er nu toch een ketel zonder water op de vuurplaat,” en met schrik bedacht ze dat ze de ketel, ongevuld, er even had neergezet om hem uit handen te hebben, en toen had vergeten. Tranen maakten een natte plek op het kussen.

De volgende morgen, aan het ontbijt, kwam ze met haar voorstel, heel kalm, of het ook voor haar een pretje was : „Als ik vandaag eens naar Grootmoeder ging en Moeder kwam in mijn plaats . . .”

Verrast keek Vader op en Jan riep : „hè ja !” en gaf haar een klap op haar schouder : „meid, dat is een reuze plan !”
„Als je het zoudt willen,” zei Vader, haar onderzoekend aankijkend, „ik denk dat Moeder het erg prettig zou vinden. En voor jezelf is het misschien ook beter — het werk hier is wel wat zwaar voor je — maar laat ik in elk geval Moeder opbellen of het kan . . .”
Zij knikte en keek neer op haar bord, „misschien zal Moeder zeggen dat het niet gaat,” dacht zij hoopvol „en als ik heel erg mijn best doe en aan alles denk, kan het misschien toch nog een goede kerstmis worden.”
Vader scheen opeens veel haast te hebben naar het postkantoor te gaan.
„Hoe gauwer we het weten, hoe beter,” zei hij.
„Zeg maar dat ik haar wel van de trein zal halen,” riep Jan, „met de slee van Derksen. Ik mag hem lenen is Derksen vanmorgen komen zeggen.”
„Dat is een prachtig plan !” zei Vader opgewekt, „dan brengen Jan en ik jou samen ook in de slee naar het station, Lizet”. Ze lachte met toegeknepen keel.
„Dat is goed,” zei zij.

Het was eerste kerstdag en het begon reeds te schemeren. Lizet stond voor het raam en keek naar buiten. Het sneeuwde. Ze kon de overkant van het pleintje bijna niet meer zien.
Ze dacht hoe het nu wezen zou op Windhoek.
Vader, Moeder en Jan zouden rond de open haard zitten, welk verhaal zou Moeder voorlezen ? Zouden weer de houten kandelaars met de rode kaarsen op de gedekte tafel staan ? En had Jan weer de kamer met sparregroen versierd, een grote tak met denappels boven de deur ?
Deed het kijken naar de voorbijdwarrelende sneeuwvlokken haar ogen vol tranen staan ?
„Kom kindje,” zei Grootmoeder „het is tijd om te verduisteren.”
Haastig veegde Lizet die domme waterlanders af met haar mouw. „Ja Oma,” zei ze en draaide zich om.
Op tafel beefde in het glazen potje het vlammetje van het waxinelichtje waarop de theepot stond. In de leunstoel zat Oma, nog wat bleek en wat zwakjes, de handen gevouwen in de schoot.
„Sneeuwt het ?” vroeg ze.
Lizet knikte.
„Het plein is al helemaal wit.”
„Ik beklaag Moeder in dat tochtige landhuisje,” zei de oude stem weer, „het is goed dat jij hier bent. Ze zullen alle drie ziek worden.”
Een glimlach vloog over Lizets gezichtje.
„Dat denk ik niet, Oma. Er is toch de open haard.”
„Een slechte verwarming — van voren schroei je, van achteren bevries je,” en Oma’s ogen gingen dankbaar naar de Salamander.
„Zet het deurtje maar open, kind. We moeten zuinig zijn met onze kolen. Zullen we het licht aansteken of nog even blijven schemeren ?”
„Nog even blijven schemeren, Oma.”
Ze ging in het lage stoeltje bij de Salamander zitten.
Al was, straks voor het raam, het verlangen even bijna te sterk geworden,

Kerstmis dacht Lizet, zonder boom, zonder dennegroen . . .

verdrietig was ze niet. Vreemd, zij had toch een kerstgevoel, al was hier de enige kerstversiering het wapperende waxinelichtje op tafel. Zij keek naar Oma, die was ingedut in de leunstoel, het witte hoofd tegen het rode pluche.

„Kerstmis” dacht Lizet, „zonder boom, zonder dennegroen, zonder kaarsen, en zonder verhaal . . . en tóch kerstmis, misschien nog meer kerstmis dan wanneer ik op Windhoek gebleven was en met Vader en Jan bij den haard zat”. En na die overpeinzing werd opeens in het kleine kamertje de stilte verbroken, de klokken van de oude kerk aan de overkant begonnen te beieren, de lucht vervullend met hun gejubel. Zo beierden de klokken voor Lizet Kerstmis in.